

Komentarji

Bojnostna volilna borba

Volilna kampanja, ki gre zdaj v polno, je ponovna slika najdaljšega političnega boja, kakršnega je menda mogoče najti v Ameriki. Kampanja je v Ameriki primitivnejša, kot pri nas, vendar je vendarle zanimiva. Kampanja je v Ameriki primitivnejša, kot pri nas, vendar je vendarle zanimiva. Kampanja je v Ameriki primitivnejša, kot pri nas, vendar je vendarle zanimiva.

MILIJON DOLARJEV ZA PORAZ SINCLAIRJA

Denar gre za politične oglaševanje, kar je odgovorno, da je skoraj vse časopisje proti Sinclairju, katerega zapušča tudi volilni demokrati.

San Francisco. — (FP) — Tukajšnji politični opazovalci so večinoma mnenja, da je Upton Sinclair že poražen, čeprav njegovi ljudje še upajo na zmago.

Porazil ga je milijondolarski sklad, katerega so zbrali toriji, večinoma industrialci in bankirji, proti Sinclairju. Samo filmski magnati so baje prispevali \$200,000. Ta denar gre večinoma za politične oglaševanje in velike obsestne napise. Z njim so kupili tudi nekdanji "liberalni" Scripps-Howardovo časopisje, ki v tej kampanji najbolj udriha po Sinclairju.

Kolikšno vsoto bodo republikanski in demokrati toriji porabili na volilni dan proti Sinclairju, bo ostalo najbrž tajno, čeprav je na vidiku zvezna preiskava te kampanje. Merriamovi kohortam denarja pač ne bo primanjkovalo niti v ostalih dneh kampanje.

Sinclairju so se zadnje čase izneverili tudi nekateri volilni demokrati, med njimi njegov poraženi tekmelec George Creel, čeprav je z njim pokadil na demokratiški konvenciji mirovno pipo. Demokratiški politiki in službovalci zapušča Sinclairja kakor podgane potapljačjo se ladjo. Ne pomaga mu niti Rooseveltov smehljaj ob priliki sestanka po primarnih volitvah.

Sploh je tudi oficijelni Washington postal izredno mrzel na pram Sinclairju. Številke o milijondolarskem kampanjskem skladu je sicer dal neki visok Rooseveltov uradnik, ampak 24 ur potem, ko se je vrnil v Washington, je tukajšnje časopisje poročalo iz Washingtona, da tudi predsednik ni naklonjen Sinclairjevi izvolitvi.

Bojna strategija proti Sinclairju je v rokah male skupine veleindustrialcev, ki vlada Kalifornijo že leta. Tej skupini naložuje bankir in javnopravni magnat Herbert Fleishacker. Kar ta skupina, v resnici diktator Kalifornije, sklene, je njihov beseda takoj razširjena po vsem industrijskem omrežju, nakar jo bossi in drugi kapitalistični hlapič takoj prenese med delavstvo.

Te metode se poslužujejo tudi v tej kampanji. Fleishackerjeva skupina je sklenila, da mora biti Sinclair poražen za vsako ceno, preskrbela je denar—in poraz je tu. S tem denarjem so baje kupili tudi slavnate glasove Literary Digesta, ki napoveduje siguren Sinclairjev poraz.

Roosevelt naznanil vrnilov starih plač namoščencom

Vsi federalni nameščenci dobe prihodnje leto plače, ki so bile pred redukcijo

Washington, D. C., 1. nov. — Predsednik Roosevelt je večerjaj s psihološkim momentu, sedem dni pred volitvami—naznanil, da se 1. julija 1935 vrnejo stare plače, ki so bile pred petnajstodstotno redukcijo. Biro budžeta je že prejel navodilo, da uključi vsoto poviška v prihodnji proračun.

Predsednik je rekel, da je administracija storila ta korak, ker pričakuje, da v prihodnjem letu narastejo cene. Živila se podražijo in stroški eksistence pridejo na stopnjo leta 1928. Po

Zmaga trgovskih klerkov
New Orleans, La. — Po trikotni stavki klerkov v treh večjih trgovinah so se delodajalci podali in pristali na zahteve za zvižanje plače za deset odstotkov.

Prevarljivo ustavni popravek na glasovnici v Mich.

Avtni in gasolinski magnati poskrbeli, da bodo prosti davka, če bodo volilci odobrili amandament

Detroit. — (FP) — Če bodo volilci v Michiganu prihodnji torek odobrili ustavni amandament, ki navidezno določa maksimalni davek na gasolin, se bodo najbolj smejali avtni in gasolinski magnati, ki so pri sestavljanju dodatka poskrbeli za svoje interese.

Po izjavi prominentnega delavskega odvetnika Maurica Goldsmitha, vsebuje amandament takozvani "joker", po katerem bi bila avtna in gasolinska industrija izvzeta od projektirane dohodninskega davka in davka na korporacijske profite. In to sta največji industriji v Michiganu.

"Ze več let je v Michiganu agitacija za ustanovitev davčnih metod, po katerih naj bi nosili davčno breme tisti, ki ga najlaglje nosijo. Sedaj pa vidimo, kako se dve najmočnejši industriji izmikata temu davku s pomočjo zvitega besedila v tem amandamentu", je komentiral odvetnik Goldsmith, ki je študiral ta dadek.

Razstava pokopana med orgijami bleksa in treska

363.737 oseb na razstavišču poslednji dan, skupaj v tem letu 16.306.090

Chicago. — Čikaške razstave stoletja napredka ni več. Odšla je v zgodovino—za njo je postal spomin na največje orgije zadnjega dne in zadnje noči v poslednjih dveh letih. Še nekaj je ostalo: 75.550 oseb brez dela!

Zaključku razstave je prisostvovalo 363.737 oseb, največje število v tem letu v enem dnevu. Vseh obiskovalcev (prav za prav vplačanih vstopnin) v tem letu je bilo 16.306.090, v letu 1933 pa 22.320.456; skupaj v obeh letih 38.626.546.

Čikaški listi se bahajo, da je razstava stoletja napredka doslej največji rekord v številu obiskovalcev kakor v finančnih med vsemi razstavami na svetu. Prejšnja svetovna razstava v Chicagu leta 1893 je imela 21.480.000 obiskovalcev, razstava v St. Louisu leta 1904 približno 13 milijonov, pariška razstava leta 1889 nekaj čez 25 milijonov in druga pariška 1900 37 milijonov. Toda vse te razstave so trajale po eno leto.

Oficijelni konec razstave stoletja napredka je bil 31. oktobra o polnoči, ko so eksplodirali za več tisoč dolarjev bomb, raket in amonitov, toda pijane množice so razsajale na razstavišču še do treh zjutraj. Bila je taka gneča, nemir in razsajanje, da je bila redna policija razstave brez moči in poklicana je bila mestna policija ter oddelki milice in pomorščakov, da so delali red, kolikor je bilo sploh mogoče.

Zdaj bodo podrlji paviljone in druge stavbe in razstavišče bo razvalina, dokler ga prihodnje poletje ne spremene v park ali drugi—Coney Island. Medtem pa bo 75.550 delavcev in delavk, ki so bile uposlene na razstavi in v koncesijah, iskalo drugega zaposlilca.

Koliko dobička je razstava prinesla—če ga je sploh kaj—privatnim mogotcem, ki so jo organizirali in financirali, se še ne ve, znano pa je, da so delavci na razstavišču eksistirali le od rok do ust.

sklepu zadnjega kongresa velja znižanje plač federalnim nameščencem in uradnikom le toliko časa, dokler se cene življenjskih potrebščin ne dvignejo na stopnjo leta 1928.

SVILNI BOSSI NA VZHODU SO TRDOVRATNI

O zaprti delavnici ne marajo nič slišati; stavka se nadaljuje; unija pripravljena sprejeti pogoje delavskega odbora

Paterson, N. J. — (FP) — Vsi sestanki med zastopniki podjetnikov in unijo za končanje velike stavke svilobarvilcev so se dosedaj izjalovili, ker podjetniki ne marajo nič slišati o zaprti delavnici, čeprav so delavci v vseh tovarnah te okolice skoraj stotodstotno organizirani. Unija odločno zahteva to ugodnost v novi pogodbi.

Več podjetnikov je odslovilo vse uradniške uslužbenke, ker hočejo napraviti vtis, da so pripravljeni na dolg boj. Obdržali so le delovodje. Na stavkarje in očividno tudi na ostale delavce to ni napravilo posebnega vtisa, ker se sentiment za razširjenje stavke tudi na svilopredilnice še vedno širi. Poleg barvilcev je na stavki tudi okrog tisoč sviloprejcev. Stavkajo proti "čizlerjem."

Pogoji narodnega delavskega odbora, ki si tudi prizadeva za končanje stavke, se unijkim voditeljem ne vidijo prenapačni. Odbor je predlagal skrajšanje tednika na 36 ur a staro mezno lestvico, pravico do organiziranja brez diskriminacije in ustanovitve delavskega odbora za svilno industrijo pod vodstvom nepristranskega predsedatelja. Vsa Francis Gorman od tekstilne unije je odobril te pogoje.

Tekstilna unija je sankcionirala tudi stavko v okrog 20 tovarnah na vzhodu, ki pride če podjetniki ne prenehajo z diskriminacijami in z natezanjem pri delu. Družbe mečejo na muho vzete delavce tudi iz kompanijskih stanovanj. Unija je naznanila, da prične z agresivno organizatorično kampanjo tudi v industriji za preproge.

V Angliji prihaja preiskava trgovine s smrtjo

Delavska stranka zahteva, naj vlada posveti na privatne družbe orožja in streliva

London, 1. nov. — Zahteva po preiskavi glede privatne trgovine z orožjem in strelivom v Angliji je tako velika, da se bo angleška vlada morala podati in dovoliti inkvizicijo te vrste. Zlasti pritiskajo laboriti v parlamentu, ki pravijo, da so za polno razorožitveno konferenco v Zenevi predvsem odgovorni mednarodni municijski magnati.

"Daily Herald", glasilo delavske stranke, piše, da je preiskava nepotrebna, kar se delavske stranke tiče, kajti socialisti dobro vedo, koliko so krivi trgovci s smrtjo, toda splošna javnost mora imeti dokaz na dlani predno se zave velike nevarnosti, ki jo povzroča privatna trgovina z bojnim materialom po vsem svetu.

Angleška vlada je seveda v velikih škripah, kajti mogočne orožne in municijske družbe imajo silen vpliv v parlamentu in samem kabinetu.

Homatije v Avstriji

Dunaj, 1. nov. — V novem avstrijskem državnem svetu, ki nadomesti parlament v stanovski državi, je 20 Schuschniggovih klerofašistov, 15 članov "demovinske fronte", ki je tudi klerofašistična organizacija in 14 hajmverbovcev. Ta porazdelitev sedežev v državnem svetu je razkazila hajmverbovce in pričakovati je novih civilnih konfliktov v Avstriji.

Pričetek delavskega boja z verižnimi magnati

Tajne smrtno obsodbe in eksekucije v Nemčiji!

Hitlerjev režim poroča, da je bilo več oseb usmrčenih, toda števila in imen ne pove

Berlin, 1. nov. — Uradna vest se glasi, da je bilo zadnje dni več oseb obsojenih na smrt in eksekutiranih zaradi veleizdaje. Koliko je bilo teh oseb in kdo so bile, poročilo ne pove, vsebuje pa svarilo na vse Nemce, da vsaka obtožba glede veleizdaje pomeni smrt obtoženca po novem zakonu.

Nova taktika Hitlerjevega režima je, da vsi politični obtoženci pridejo pred posebno, takozvano "ljudsko sodišče." Te obravnave so zdaj tajne in vse obsodbe ter eksekucije ostanejo uradna tajnost.

Vest je izzvala ploho divjih govoric in velik strah v Nemčiji. Znano je, da je veliko število prominentnih političnih nasprotnikov Hitlerjevega režima v zaporih z obtožbo veleizdaje; med temi je tudi Ernst Thaelmann, vodja nemških komunistov in mnogo drugih.

Posaarje—kup dinamita

Plebiscitna kampanja morda izzove vojno

Pariz, 1. nov. — Francoski vladni krogi so zelo vznemirjeni vsled poročil, da nemški naciji pripravljajo puč v Posaarju še pred plebiscitom v prihodnjem januarju, ko se ima odločiti, če ga bo ta na premoğu bogat košček zemlje, ki je zdaj pod kontrolo Lige narodov. Vse kaže, da se Francija resno pripravlja na akcijo in pošlje vojaške čete v dolino Saar, da prepreči Hitlerjeve intrige.

Berlin, 1. nov. — Berlinska "Boersenzeitung" je večerjaj poročala z debelim naslovom, da Francija pripravlja "napad na Posaarje." Nacije silno jezi, ker je Posaarje polno političnih beguncev iz Nemčije in ti begunci zdaj silovito agitirajo, da se volilci izrečejo pri plebiscitu za neodvisno Posaarje pod Ligo narodov.

V nedeljo je socialistični shod v Chicagu

Govorili bodo Henderson iz Anglije, Leo Krzycki in delavski tajnik Paul Porter

Chicago. — V nedeljo popoldne, 4. novembra, bo v Masonic dvorani na 82 W. Randolph st., socialistični kampanjski shod, na katerem bodo nastopili prominentni govorniki.

Poleg Freda Hendersona iz Anglije bosta govorila tudi Leo Krzycki in Paul Porter. Krzycki bo govoril o tekatilni stavki, kateri je načeloval na jugu, Porter pa o zadnji konvenciji Ameriške delavske federacije. Shod torej ne po povsem kampanjskega značaja. Prične se ob dveh popoldne.

Kanadske ženske zahtevajo preiskavo trgovine z orožjem

Ottawa, Kanada. — Narodna ženska organizacija je na svoji letni konvenciji, ki se je vršila v tem mestu, sprejela resolucijo, v kateri zahteva širokopotezno preiskavo izdelovanja in prodaje orožja in municije v Kanadi. Preiskava naj bi se vršila pod vladno avspicijo.

Dalje so se izrekle, naj se 11. november praznuje kot ljudski praznik, toda vse demonstracije militarističnega značaja naj se prepove. To naj bo dan nastopa vseh državljanov za svetovni mir.

Družba A & P se poslužila dramatične geste, da ustavi organizacijsko kampanjo. Pogoj delavskega odbora na mizi. Vozniki avtomobilov zmagali v Milwaukeeju

Cleveland. — (FP) — Razredna vojna je končno izbruhnila na dan tudi v industriji verižnih trgovin z dramatično stavko pri A & P v Clevelandu in Milwaukeeju. Kako daleč se bo ta vojna razvila, je v precejšnji meri odvisno od izida tukajšnje stavke. Vsekakor pa izgleda, da je pričetek splošne kampanje za organiziranje delavcev v verižnih trgovinah.

Tega se vsekakor zaveda Wall street, ki kontrolira A & P in nekatere druge verižne trgovine. Z dramatično gesto je udaril po tukajšnjih stavkarjih in odredil stalno zaprtje nad 400 tukajšnjih trgovin.

Ce je A & P, ki je v rokah Morganovih interesov, pripravljena izvajati to taktiko v vseh podobnih slučajih, je dvomljivo, ker s tem bi si sama zadrgnila zanko. Naznanilo, da bo vsled stavke zaprla vse tukajšnje trgovine, je predvsem strateška poteza, ki ima ostrašiti delavce v drugih mestih in tudi pri drugih verižnih trgovinah, ki so v lastništvu in kontroli več ali manj povezane med seboj.

Obstaneke verižnih trgovin je v veliki meri odvisen od tega, da obratujejo na principu odprte delavnice, ki jim omogoča plačevanje nizkih mezd in obdržanje dolgega delovnika. Če dožive dan, ko bo njih delatavstvo organizirano, tedaj je v veliki meri zdrobljena tudi njih konkurenčna moč.

Verižnim magnatom je torej veliko na tem, da zdrobe unijsko gibanje med uslužbenci v povojih. Z organiziranjem teh delavcev bi neodvisni trgovci zopet pričeli bolj svobodno dihati, kar bi pomenilo oslabeitev verižnih trgovin. Popolno organiziranje teh delavcev in izvojevanje primernih plač bi lahko postalo celo usodno za marsikatero verižno tvrdko.

In ker je magnatom to znano, so udarili po clevelandskih stavkarjih na tako dramatičen način. A & P, ki obratuje nad 14.000 trgovin, kljub slabim plačam in dolgemu delovniku nazaduje v prometu in v konkurenci že zadnjih par let. V prvih štirih mesecih tega leta se je njen promet znižal za 101.814 ton blaga v primeri z isto dobo lanskega leta. Kakšen je bil promet v nadaljnjih mesecih, poročilo trgovinskega departmanta ne pove, ker je prenehala poročati o tej mogočni verižni tvrdki. Ce bi njena trgovina naraščala, bi vladni department sigurno poročal.

Prve dni boja je kazalo, da se bo stavka pri tej družbi razširila tudi na druga mesta v Ohlu in poleg Milwaukeeja tudi na druga mesta v Wisconsinu. Situacija se je zadnje dni nekoliko spremenila. Unijski voditelji v Ohlu so zadnje sredo zaključili, da s splošno stavko v tej državi počakajo zaenkrat.

V več mestih je pa družba dobila "lojalne" uslužbenke, da so podpisali izjavo, v kateri pravijo, da jih je družba vedno dobro "tritala", da ni izvajala nobene diskriminacije in da so proti stavki. To izjavo je podpisalo tudi več sto tukajšnjih družbičnih delavcev, predvsem manažerji trgovin, ki so nekoliko bolj plačani kot mesarji, vozniki in drugi delavci.

Iz New Yorka, kjer je glavni stan družbe, poročajo, da se direktorji A & P še niso odločili, kaj naj store s predlogom narodnega delavskega odbora za končanje stavke. Skoraj sigurno je, da ga bodo zavrgli, ker bi sprejetje njegovih točk dalo

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE PODPORNE JEDNOTEOrgan of and published by the Slovene
National Benefit SocietyNarodnina: za Zdravne drine (zaven Chi-
cago) in Kanado \$0.50 na leto, \$3.00 na pol
leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Glen-
coe \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za in-
terneto \$9.00.Subscription rates: for the United States
(except Chicago) and Canada \$0.50 per year,
Chicago and Glencoe \$7.50 per year, foreign
countries \$9.00 per year.Cene oglasov po dogovoru.—Izlopi se ne
vrstajo.
Advertising rates on agreement.—Manu-
scripts will not be returned.Naslov na vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Domač drobiž

Zadnji obiskovalec razstave

Chicago. — V četrtek nas je obiskal Frank Volk iz Willarda, Wis., naš farmar in šolski odbornik tamkaj, ki je bil menda zadnji med obiskovalci svetovne razstave. Volk nam je povedal, da je že 34 let v Ameriki, toda zdaj je bil prvič v Chicagu in razstavo je videl v njenih zadnjih dneh. V Ameriko je prišel skozi Galveston v Texas in z zapada je prišel v Wisconsin. — S tem je zaključeno naše registriranje obiskovalcev domače razstave, ki so obiskali tudi urad SNPJ in uredništvo Prosvete. Dolga vrsta jih je bila v teku zadnjih dveh poletij, vsekakor — tisoč rojakov in rojakinj iz vseh krajev Amerike in tudi iz Kanade, toda samo eden direktno iz stare domovine.

Novi grobovi

Roundup, Mont.—Dne 28. oktobra je tu umrla za pljučnico Agnes Komac, stara 39 let in doma iz Kota pri Ribnici. V Ameriki je bila 22 let in ves čas v tej naselbini. Bila je 20 let članica društva 114 SNPJ in tukaj zapuščala moža, tri sinove in sestro.

Muldan, Idaho.—Tu je umrl Frank Rozan, doma z Gorenjskega. Pokopala ga je sušica. Ni bil pri nobenem podpornem društvu, dasi je bil pred leti član SNPJ. V Buttu, Mont., zapuščala ženo in odrasle otroke.

Aurora, Ill.—Tu je umrl Martin Mlakar, star 62 let in doma iz Prežganja pri Litiji. Zapuščala ženo in 11 odraslih otrok.

Cleveland.—Umrli je Vincent Preskar, star 58 let in doma iz Ponike pri Trebnju na Dolenjskem. V Ameriki je bil 33 let in zapuščala ženo, sina in pet hčera.

Samomor Hrvata

Chicago.—Zadnji tork se je ustrelil Stepan Orlič, star 50 let, ki je stanoval na naslovu 1812 So. Jefferson st. Ko je prišel zvečer domov z dela, je vzel revolver in se je ustrelil v pravo sivo ženo, katera pravi, da ne ve vzroka.

PRIČETEK DELAVSKEGA
BOJA Z VERIŽNIMI
MAGNATI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

"potuho" delavcem in več ali manj prilike za organiziranje. Pri tem bodo morali vsekakor računati z možnostjo, da bo v slučaju odklonitve teh pogojev trditi biznis več ali manj trpel, ker v današnji situaciji ji to ne bo pridobilo odjemalcev. A & P je vsekakor v kašl. Da mali nedolgovoljstvo na to situacijo, je razumljivo.

Milwaukee.—Stavka voznikov avtomobilov pri prekupevalcih (commission merchants) za sadje, zelenjavo in grocerijo je bila poravnana, ko so trgovci pristali na kolektivno pogodbo z unijo. Vozniki so dobili \$27 plače na teden, pomočniki pa \$24 ter skrajšanje delovnika. Zahtevali so šest dolarjev več kakor so dobili. Kljub temu pa pomeni nova lestevica zvišanje do 40 odstotkov.

Stavka tekstilcev odgovorna za padec uposlenosti

Washington, D. C.—Frances Perkins, načelnica zveznega delavskega departmanta, pravi v svoji izjavi, da je bila za padec uposlenosti v septembru odgovorna velika stavka tekstilnih delavcev. Ako ne bi bilo te stavke, bi število uposlenih delavcev naraslo za 116,000, tako pa izkazalo znižanje za 120,000.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Novembrske volitve in mi

Detroit, Mich.—Čemu volitve, komu koristijo in koga naj volimo? V Ameriki imamo še vedno politično demokracijo in svobodo, da delavci lahko volijo in izvolijo kogar hočejo, in to v lokalne, državne in zvezne urade — ves vladni aparat.

Do leta 1932 so vladali republikanci, najzvestejši zastopniki kapitalističnega reda. Vse je bilo sklenjeno oziroma pripravljeno na Wall streetu, potem so pa v formalno potrditev poslali vse skupaj v Washington. Tako so ti veljaki tudi omogočili potres na borzi v New Yorku, kar je povzročilo strašno krizo, ki jo čutimo na naših kožah že šesto leto. Predsednik Hoover je stalno "zagotavljal" ljudstvo, da je dežela varna, da se ni ničesar bati, medtem pa so začele pokati banke, trdnjava kapitalizma, ljudstvo je izgubilo na milijone težko prisluženega denarja, ki ga je zaupalo "varnim" bankam. Zatem je prišla silna depresija in brezposelnost, ki je deželo poglajala daleč v prepad in nam jasno pokazala, da kapitalistični sistem je dosegel svoj vrhunec, naprej več ne more, pa se bori na vse kriplje, da ostane pri življenju. Pri tem seveda najbolj trpijo delovne mase, kakor v vojni.

Delovno ljudstvo je lahko spoznalo, da so bile obljube o kurah v ponvi in dveh avtih v garaži grda prevara. Čez noč se je razpočil kapitalistični mehurček in na tisoče ljudi je ostalo brez sredstev. Med temi tudi taki, ki so še dan prej razpolagali z ogromnim premoženjem — na papirju.

Leta 1932, sredi velikega poluma kapitalistične ekonomske strukture, se je vršila velika volilna bitka med demokrati in republikanci. Republikanci so doigrali, demokrati pa so ljudstvu obljubovali, da ga popeljejo iz slabih časov v prosperiteto, ki pride takoj, čim bodo oni zasedli prestol. Uvedli so razne alfabetične pomožne organizacije, ki naj spravijo ekonomski nered v tok. Brezposelnost so skušali na šepave načine odpraviti, kar pa se jim ni posrečilo, ker niso imeli ne programa ne resne volje jo omiliti ali odpraviti. Začela se je doba velike krparije, ki pa ni pomagala drugega kakor to, da so ljudje spet čakali in upali, nazadnje pa ostali na cedilu. Vlada je poslušna svojim gospodarjem kapitalistom in dela v njihovem interesu. In spet je bilo delavstvo potegneno. Novi deal ni prinesel ničesar. Krparija je preživela svojo dobo in ljudstvo se je streznilo. Sedaj stoji na razpotju.

Zavedni delavci morajo vedeti, da je odgovor edino le v delavski stranki, ki se imenuje soc. stranka. Delavci vedo, da je v izobilju vsega, da pa je postoječi red ali nered tak, da ima peščica ljudi vsega preveč, medtem ko velike množice ljudstva stradajo in zmrzujejo. Soc. stranka ima za odpravo teh neznosnih razmer program, ki jasno pove, kaj in kako se bo zgodilo, da bodo deležni blagostanja od dela svojih rok vsi oni, ki producirajo z rokami ali umom, ako so zmogni, nikomur ne bo treba stradati in trpeti pomanjkanja. Sedanja blazna uredba mora biti pokopana za vselej. Ljudstvo tudi ve, da ne more ničesar pričakovati ne od republikancev ne od demokratov. Zato bodo vsi zavedni delavci dne 6. novembra volili za svoje delavske kandidate in delavske predloge, katere je postavila in sprejela soc. stranka.

To je edina pot, ako hočemo, da se rešimo enkrat za vselej sedanje moreče depresije. To je edini izhod iz kapitalističnega močvirja. Zavedni delavci bodo vsi kot eden dne 6. novembra glasovali za delavske kandidate. Porabili bodo svoje najučinkovitejše orožje, glasovnico, sebi v prid, za svoje interese.

V Michiganu imamo popolno listo soc. kandidatov. Dolžnost vsakega delavca je, da zanje glasuje. Apeliram na vse delavce, da oddajo svoje glasove delavskim kandidatom vseposod. Skrajni čas je že, da se ameriško ljudstvo zbudi in stori

tudi zase nekaj, da glasuje za svoje reprezentante. Na 6. nov. volite socialistično!

Na 10. nov. bo pri nas nekaj novega. Soc. klub 114 s svojim mladinskim odsekom priredi veselico, na kateri bodo prednjačili slovenske noše. Vsi fantje in dekleta, možje in žene, ki imate potrebne noše ali ki si jih boste preskrbeli, pridite v njih na to veselico. Godci bodo igrali slovenske komade in oblečeni bodo tudi oni v narodne noše. Vstopnina bo samo 15c, tako da se bo lahko sleherni udeležil. Veselica se vrši v dvorani na Six mile E. in prične ob 7. zvečer. Vabljeni ste vsi! Na veseljo svidenje 10. nov.!

Anton Jurca.

Volimo socialistično!

Johnstown, Pa.—Vsi, ki lahko volite dne 6. novembra, oddajte svoje glasove za delavske kandidate. Dovolj dolgo so nas nos vodili demokracije in republikanci, zato je čas, da delavci izvolijo svoje lastne zastopnike v javne urade. Oddajmo naše glasove naši delavski soc. stranki!

Volilec.

Naše aktivnosti in volitve

Bridgeport, O.—Na 27. okt. se je vršila plesna veselica društva št. 54 SNPJ v Glencoe. Vreme je bilo zelo slabo: mraz, dež in sneg. Kljub temu je bila udeležba precejšnja. Prišli so iz Maynarda, Bartona, Bellaira in Shadysida, seveda tudi iz Bridgeporta. Zabava dobra, tamburaška godba tudi; vodil jo je Teodor Vucelich. Mi smo v Bridgeport odnesli velik kolač ali kejk; dobila ga je Ursula Snoy. Rojaki iz naselbine Glencoe nas vedno posečajo, če drugi ne pa vsaj družina Antona Kravnje; njegova soproga je tajnica društva št. 54 SNPJ.

Na veselici sem malo tudi poagiral za naše kandidate, posebno za kandidata J. H. Houseja, ki je kandidat soc. stranke za državnega poslanca. Dasi ne bomo imeli soc. liste, bomo pa lahko zapisali imena naših kandidatov na glasovnico. Kot razvidno, so dali kandidata Houseja na samostojno listo, četudi ga je kandidirala soc. stranka. Ko smo nabirali zanj podpise, je bilo označeno, da je kandidat soc. stranke. To je gotova stvar, zakar so na razpolago dokazi. Kljub temu je sedaj na "neodvisni" listi. Za proteste je sedaj prepozno. Zapomnite pa si, da on je naš kandidat, ki je odgovoren soc. lokalni. On je poštenjak in dober borec za našo stvar. Pojasnite prijateljem in znancem, da on je delavski kandidat in naj zanj volijo na "independent" listi, imena ostalih naših kandidatov pa naj zapišejo na glasovnico.

V Prosveti z dne 25. okt. sem čital dopis rojakinje Frances Gorenc iz Sharona, Pa. Opisuje delavske razmere in omenja moj poset. Delavsko gibanje v Sharonu bi bilo lahko zelo živahno, ker imajo vse pogoje za to; lep dom, več razumnih moči, med katere prištevam tudi njo. Ona razume današnji mizerni položaj in bila je navzoča na agitatornem sestanku. V Sharonu potrebujejo več vztrajnosti in dober začetek, pa bo delo soc. stranke pri njih uspešno. Kakor so mi sporočili, so pozneje sklenili, da soc. postojanka pri njih mora ostati in njene vrste so morajo pomnožiti. Baš sedaj je čas, da se naše delavstvo poglubi v svoja delavska vprašanja in da se organizira v soc. klube.

V isti številki Prosvete piše Frank Novak o raznih iznajdljivih in splošnem položaju delavstva. Jasno je, da delavstvo ne more pričakovati rešitve od nikjer drugje kakor od soc. stranke, ki ima jasen in dober program.

V Sharonu je poleg Frances Gorenc tudi rojakinja Jos. Cvelbar in par drugih, ki se zanimajo za delavska vprašanja. Zato naj gredo naprej z započetim delom za delavsko stvar. Prišel bo čas, ko boste lahko rekli, da ste tudi vi pomagali graditi boljše bodoče človeško družbo, da niste stali ob strani in gledali na žrtve delavcev križem rok. Na delo vsi, ki se zavedate, da je sedanji sistem krivičen in

Luis Companys, predsednik španske province Katalonije, ki se je pridružil revolти in je bil aretiran.

vzrok vsej mizeriji! Zajemajmo znanje iz delavske literature in delavskega časopisa!

Pri Gorenčevih v Sharonu se človek počuti kot doma. V Sharonu imajo rojaki dober pevski zbor, ki večkrat nastopa na raznih priredbah.

Pri nas delajo v rovi le po en dan v tednu. Jeklarne so zadnje čase tudi bolj omejele obrat. Vlada razočaranje in obup. Pa bomo videli, kako bo masa volila dne 6. novembra.

Naš soc. klub namerava prirediti dve in morda celo tri kratke predstave dne 29. decembra. Dve bosta angleški, čiji snov je zajeta iz delavskega življenja, tretja bo slovenska. O tem več pozneje. Že sedaj pa javnost opozarjamo, da se pripravi za poset naše prireditve dne 29. dec.—Shod in prireditev kluba št. 11 na 13. sept. sta bila moralen uspeh, ne pa finančen. Pa kar ni čudno v takih razmerah, kakršne vladajo pri nas že od 1. aprila. Nič ne kaže, da se bi kmalu obrnilo na boljše, pač pa kaže, da bo še slabše.

Joseph Snoy.

Z domačega slavja

Rilton, Pa.—Dne 27. okt. sta obhajala 25-letnico zakonskega življenja Mat. in Mary Remšak v Herminie. Bila je prava domača zabava. Navzočih je bilo mnogo prijateljev in znancev in vse je bilo veselo. Slavje srebrne poroke se je vršilo ob 10. zvečer. Tudi "kontrofirali" so se. Godec Žagar je sviral poskočne, navzoči pa so se pridno vrteli. Prvenstvo v plesu sta odnesla mr. in mrs. Louis Silber, ki sta spretno izvajala plesne skaklaje. Peli smo lepe slovenske, čas je pa naglo potekal. Slavljencema kličem: Še na mnoga leta!

Frank Primožich.

Pred volitvami

Milwaukee, Wis.—Najnovejši statistični podatki kažejo, da je sedaj v Ameriki 23 milijonov oseb stalno ali deloma brezposelnih. Število stalno brezposelnih znaša po teh podatkih okrog 14 milijonov in je najbrž še večje.

Dne 29. oktobra so poročali kapitalistični časopisi, da je bilo meseca septembra t. l. 360,000 več oseb brezposelnih ko istega meseca lanskega leta vzlic temu, da je vlada skušala znižati število brezposelnih z raznimi javnimi deli širom dežele.

Obenem pa nam kažejo vladne statistike drugo stran gospodarskega položaja te dežele. Po natančnih vladnih podatkih se namreč razvdi, da je deset največjih korporacij nagrmadilo leta 1931-32 nad 42 milijonov čistega dobička, toda leta 1933 je znašal čisti dobiček istih desetih korporacij 420 milijonov dolarjev.

Toda medtem so se stalno dvigale cene vsem potrebnim, plače pa so razmeroma s cenami celo nazadovale.

Pa poslušamo kandidate kapitalističnih strank in čitamo kapitalistične časopise, ki nam pripovedujejo o nameranih reformah, o boljših postavah, ki naj bi odpravile brezposelnost in vse te žalostne razmere. Toda niti eden izmed teh kandidatov ne pove in tudi časopisi ne povedo, kako naj se to doseže brez temeljne izpremembe obstoječega družabnega reda, to je sistema privatne lastnine, obratovanja industrije za dobiček poedinih močtevcev namesto za ljud-

ske potrebe, potom ljudstva samega, za občo korist vsega prebivalstva.

Marsikateri volilec posluša te kandidate, čita buržvazne časopise in se ne zaveda, da je rešitev vseh teh perečih vprašanj nemogoča, ne da bi se odpravilo in uničilo kapitalistični sistem, ki je postal nemogoč.

Obenem pa naj imajo volilci in volilke pred očmi dejstvo, da se bliža ura odločilnih bojov, bojov, katerih potek bo pomenil rešitev za delovno ljudstvo, male trgovce in farmarje, ali pa popolno zaslužčenje mogoče za desetletja, kakor se je to zgodilo v Nemčiji, Avstriji in po raznih drugih deželah v večjem ali manjšem obsegu.

Kapitalistični razred vidi pogin, ki se bliža in je pripravljen porabiti vse sile, vso svojo neizmerno moč, da se reši, da si ohrani moč, zavedajoč se, da je to nemogoče doseči samo s popolnim zaslužčenjem ljudskih mas, s popolnim uničenjem vseh ljudskih pravic, vsake svobode. Fašizem je zadnja trdnjava, v katero se je zatekel na smrt obsojeni sistem in fašizem bo tisto sredstvo, katerega se bo poslužil pri prvi priliki tudi ameriški kapitalizem, predno stopi raz prestola.

Zato je neobhodno potrebno, da delavstvo združi vse svoje sile, da se organizira politično in gospodarsko, da vrže od sebe staro brezbržnost in se začne zavedati, da ga nobena sila ne bo rešila, če se ne bo rešilo samo.

Pa ne samo to je potrebno, ne samo, da se organiziramo, temveč je treba delovati tudi na vseh drugih straneh za ojačenje armade razredno zavednega proletariata. V tem boju igrajo poleg delavske politične, to je socialistične stranke in strokovnih organizacij največjo in najodločilnejšo vlogo delavski časopisi.

Koliko delavcev pa se danes tega zaveda? Razmeroma zelo malo število! V delavskih hišah najdemo še vedno časopise, ki pišejo v interesu vladajočega razreda. Uredniki takih časopisov krmijo svoje čitatelje z narodnjaštvom, z monarhizmom, s praznimi novicami in vsem mogočim duševnim gnojem, ker jim niso mar interesi delavstva, interesi ljudstva, temveč samo njih osebni, ker nimajo srca in ne vesti za tisti narod, o katerem tako radi prepevajo slavo-speve, o katerega interesih tako radi trošijo ganljive besede—polne laži in hinavščine.

Zato, ne samo na volilni dan je treba, da protestira delavstvo proti neznosnim razmeram, temveč tudi kasneje, vsaki dan, pri vsaki priliki.

Samo tedaj, če se bo delavstvo še pravočasno predramilo iz svoje brezbržnosti in svoje duševne lenobe, bo mogoče, da si pribori boljše razmere, da odvrne od sebe to strašno pretečo nevarnost, obenem pa, da si končno pribori popolno svobodo s tem, da odpravi in uniči ta gnili, nemogoči kapitalistični sistem.

Glasujte torej za socialistične kandidate! Podpirajte in čitajte samo delavske, to je socialistične časopise!

Kampanjski odbor
kluba št. 37 JSZ.

Delavska zmaga

Akron, Ohio.—Po težkem boju, ki je trajal devet tednov, so tukajšnji delavci pri American Hard Rubber Co. dobili stavko in zmagali. Potem so se vrnili na delo. Tako se je tudi zgodilo pri Robinson Clay Co., pri kateri so bili na stavki več mesecev.

V Akronu se slabo dela in brezposelnost vedno narašča.

Zelo me zanimajo vesti o kampanji Uptona Sinclairja. Po vsej Ameriki mu nasprotujejo, da ne bi bil izvoljen za guverner države California. Tudi napredni delavci mu nasprotujejo. Ali bi bilo boljše, če je izvoljen fašist? Ali se morda boje, da bo Tom Mooney izpuščen na svobodo? Kdor je proti Sinclairju je proti samemu sebi. On še vedno miali socialistično, četudi je izstopil iz stranke.

Martin Klarič, 170.

Malo pojasnila

Little Falls, N. Y.—Ker nekateri sumničijo, da sem jaz pisala dopis v Prosveti o štrajku, izjavljam, da ga nisem jaz pisala niti ne vem kdo ga je pisal. Ker me izzivajo, naj povem, da do-

tični dopis ni bil napisan čast. Nikakor ni lepo ne čast na deo hoditi v družbi policaj medtem ko se drugi borijo boljše razmere. Seveda se za je dopadlo, ker ste bile tako po sprejete in pogoščene, saj ena celo vzkliknila: "Oh, kako je bilo fajn! Prinesli nam tako kanglo kofeta, kaj jo rabi farmar za mleko. Pa liko sandvičev, da jih snesti smo mogle, nekatere pa so domov nesle. Superintenden rekeli, če hoče katera piva, gre dol, da jim ga bo kupili".

Sicer tega ne pišem rada, pa so me čisto po nedolžnem dolžili, kaj takega pa tudi nrem molče sprejeti.

Elizabeth Penick

Nam je jasno

Cleveland, O.—Pred krat je newyorški Glas Naroda objavil vitrioličen osebni napad Adamiča radi njegovih izjav kralju Aleksandru. Kar je ni na stvari čudno, je to, da v isti številki omenjenega lista na tretji strani videl notico debelimi črkami, da je G. N. pet dovoljen v Jugoslavijo. to nam je pač jasno, zakaj osebni napad.

A. Skapič

Vsi za delavske kandidate

Milwaukee, Wis.—Mnogo govori in piše, da tudi v Ameriki prihaja krvoločna fašist nevarnost. Tega se zaveda napredni element in stoji p fašizmu trdno ko skala v sv nepreglednih vrstah.

Delavci in kmetje ter mal govci in profesionalci, ki tve napredni element v Ameriki, da fašizem podpira kapitalizem, ki se mu majejo tla. Kmet je zadnja opora kapitalizma. Kapitalizma pa ne reš nobena stvar, lahko mu pa daljša življenje. To je kaj sedaj dogaja v fašističnih državah. Naravni zakon zaht da sedanji sistem, ki je sila vičen, pogine. In poginiti mu

Kapitalizem se drži na po ju s silo, ki si jo je pridobil žemanjem delavskih mas, razpolaga ima vsa sredstva so jih izumili delavci. Imamo mado in orožje. Toda stvar bo kljub temu zasukala. haja čas, ko bodo delavske n spoznale, da so one tista sila lahko vlada ves svet, kajti svet resnično po vseh zakon pripada onim, ki producirajo onim, ki samo uživajo in in riščajo. Zadnja leta gre ta ces precej hitro naprej. Po šila ga je svetovna vojna in ne posledice. Razvoj časa hteva, da sedanji sistem le grob, ker je preživel svojo do Na njegovo mesto pa bo st nov sistem, nova družba uredba, ki bo pravična.

Mlini časa meljejo sicer p si, vendarle pa meljejo stalno gotovo. Pred našimi očmi njna moč kapitalizma, ki se vse načine prizadeva, da si o ni življenje. Vsi poskusi strani vlad, vsa krparija dnikov in vse zatiranje delav množice ne bo preprečilo napka in vstajanja delavske s de. Končno si bo delav osvobodilo politično moč, a ka bo zavojevalo in si pridobilo je pravice. Odpravilo bo m merne krivice, bedo in pom kanje sredi obilice dobrin, da dalo vsakemu svoje. Od t svojih rok bodo pošteno ži vsi, ki bodo hoteli delati in bodo zmogni za delo. Slab in bolni bodo deležni prave streebne, paraziti pa bodo gnani v pozabnost.

To se bo zgodilo takrat, ka bo delavstvo znalo porabiti sovnice sebi v prid. Zato pa kar ne čakajte, ampak vsi na lišče dne 6. novembra in vsi sujte za delavske kandida Storitmo tako in pokažimo, d zavedamo naše politične mo

Joseph Uk

LISTNICA UREDNIŠTVA

Odbor klubov Abraševič Iskra ter pošiljatelj predla za brezposelnostno zavarova Cleveland, O.—Uredništvo m imeti imena in naslove pošil teljev, drugače ne pridebi.

Kemmerer, Wyo. F. S.: — troci, rojeni v Združenih dr vah, so ameriški državljani taki imajo z dopolnitvijo 21. volilno pravico, neglede če njihovi starši državljani ali

Emile Zola:

GERMINAL

POSLOVENIL ALFONZ GSPAN

— So lenuhi in niso lenuhi, je nadaljeval glasneje. Jaz nimam ničesar tajiti, pustil sem umazano podrtijo pri Deneulinu, jutri pa pojdem v Voreux z dvanajstimi Belgijski, ki so mi jih dali, da jih bom vodil, ker me upoštevajo. Če pa ni komu kaj prav, naj kar pove, pa se bomo pomenili.

Njegovo izzivanje je bilo sprejeto s prezirljivim molkom, zato se je spravil na Katarino.

— Ali boš pila, pri moji duši! ... Treči z mano, naj poginejo vsi tisti falotje, ki nečejo delati!

Trčila je, a roka se ji je tako tresla, da se je čul le tih zvenk obeh vrčkov. On pa je zdaj izvlekel iz žepa pest srebrnega denarja, ga raztresel s pijano bahavostjo po mizi in dejal, da se to služi v potu obraza in da se boji pokazati kakemu delomrznežu deset soujev. Vedenje tovarišev ga je jezilo, zato jih je jel psovati naravnost.

— Tak ponoči hodijo krti na dan? Aha, orožniki morajo spat, da srečaš razbojnike?

Stefan je vstal, bil je popolnoma miren, toda odločen.

— Poslušaj, zdaj mi pa že presedaš ... Da, spijon si, tvoj denar se zdaj smrdi po izdajstvu, upira se mi, da bi se dotaknil tvoje prodane kože. Nič za to! Tukaj sem, kajti že zdavnaj bi moral eden od naju zmeti drugega.

Chaval je stisnil pesti.

— Nu, pa dajva! To sem ti moral povedati, da sem te razkačil, bojazljivci ti figarski! ... Tebe, samega, to sem hotel! Plačal mi boš zdaj za svinjarije, ki so se mi godile!

Katarina je s tresočimi se rokami stopila mednju; toda ni jima bilo treba poriniti jo proč, čutila je nujnost tega spopada, zato se je sama umaknila. Stojte ob zidu je molčala vsa okamenela od tesnobe, da ni niti drhtela; široko je upirala oči v oba moška, ki se bosta zanjo ubijala.

Gospa Rasseneurjeva je pobrala le vrčke s točilne mize, da bi se ne pobili. Nato je spet sedla na klopi, ne da bi kazala nedostojno radovednost. Toda kljub temu bi ne bilo prav, če bi človek pustil, da bi se dva nekdanja tovariša kar tako podavila, zato je hotel Rasseneur za vsako ceno poseči vmes in Suvarin ga je moral prijeti za rame ter ga pritegniti k mizi, češ:

— Saj te nič ne briga ... Eden od njiju je odveč, kdor je močnejši, naj živi.

Ze je Chaval, ne da bi čakal napada, krillil po zraku s stisnjenimi pestmi. Bil je večji, mahdrav, in je s silovitimi sunki meril v obraz z obema rokama, kakor da vihti dvojce sabelj. In venomer je govoril, igral je za gledalce in stresal psovke, s katerimi je vzpodbujal samega sebe.

— O, prekleti pesjan, nos ti bom odgriznil in ga nekam vtaknil! ... Daj, nastavi gobec, da naredim iz njega močnik za svinje, potem bomo videli, ali bodo babe še letale za tabo!

Stefan je nem stisnil zobe, zbiral je vse sile svoje male rasti in se pravilno boril, braneč prsa in obraz s pestmi. Prežal je, potem pa v strahovitih sunkih prožil pesti kakor peresa.

Společka si nista prizadela ničesar hudega. Chavalovo mahanje in njegov krik ter Stefanovo hladno oprežanje je zavlačevalo spopad. Prevrnil se je stol, njuni veliki čevlji so tepali beli pesek, posut po podnicah. A čez čas sta se zasopla. Čulo se je hropeče dihanje, obraza pa sta bila rdeča in zabuhla, kakor bi bila znotraj žerjavica in se jima njeni plameni pobilskavajo iz oči.

— Drži! Je zarjovel Chaval, na po čeljustih! Zares je priletela pest pošev kakor cepce na nasprotnikovo ramo. Stefan se je ovladal in

pogoltnil vzklík od bolečine, slíšal se je le zamolkel udarec, ko je padlo po mišicah. Vrní mu je naravnost v prsa sunek, ki bi ga bil prevrnil, če se ne bi bil izognil, neprestano poskakujóč kakor koza. Vendar pa ga je udarec pogodil v levo stran tako močno, da se je opotekel in da mu je vzelo sapo. Zgrabila ga je jeza, ko je začutil, da mu od bolečine slabi roka, kakor žival je brenil nazaj in skušal zadeti Stefana s peto v trebuh.

— Na, v vamp, je zajecjal, daveč se. Na solnce čreva!

Stefan se je ognil brei; tako ga je zgrabilo, ko je Chaval kršil pravila poštene borbe, da je izbruhnil:

— Molči, živina! Pa ne brcaj z nogami, krščenduš, če ne te s stolom pobijem!

Boj se je zdaj poostiril. Rasseneur, ogorčen, bi bil znova posegel vmes, da ga ni žena strogo ošinila s pogledom, ki ga je zadržal: mar nimata gosta pravice, da pri njih opravita, kar imata med sabo? Zato se je postavil le pred kamin, ker se je bal, da se ne bi prekucnila v ogenj. Suvarin si je mirno zvil cigareto, ki pa jo je pozabil prižgati. Katarina se je pritiskala ob zid in se ni ganila; roke so se ji same dvignile do pasu, kjer so se krčevito zvijale in cefrale sukno njenega krila ter ga enakomerno gubančile. Z vsó silo je zadrževala krik, da ne bi koga ubila, če bi zavpila, da ima tega ali onega rajša; sicer pa je bila tolikanj zmedena, da sama ni vedela, kdo ji je ljubši.

Chaval, ki je tolkel tjavendan, je kmalu onemogel in znoj ga je obilil. Kljub vsej jezi se je Stefan še zmerom branil in odbil skoro vsak udarec, le malokateri ga je oprasnil. Uho je imel zatrgano, noht mu je odrli kos kože na vratu, kar ga je tako peklo, da je jel tudi on preklinjati in strahovito suvati naravnost predse. Še enkrat je Chaval odskočil in ubranil prsa; a se je sklonil, pest mu je priletela v obraz, mu zmečkala nos in ga zadela v oko. Takoj se mu je ulila kri iz nosnice, oko je nabrekli in posinjelo. Oslepel zaradi tega rdečega curka, o-mamljen zaradi pretresa lobanje, je siromak mahal po zraku v prazno, ko ga je naposled zadel drug sunek naravnost v prsa in ga podrli. Zaprasketal je, padel je na hrbet težko kakor vreča sadre, kadar jo razkladačo.

Stefan je počakal.

— Vstani! Če bi še rad, bova spet začela.

Chaval ni odgovoril. Nekaj trenutkov je ležal topoglav, potem pa se je na tleh premaknil in iztegnil ude. Komaj se je dvignil, za trenotek je zgrbljen poklečal in počel nekaj z roko v žepu, česar ni bilo videti. Ko pa je vstal, je spet navalil in divje rjovel z nabreklih vratom.

Toda Katarina je opazila; ne da bi hotela, se ji je iztrgal iz srca krik, ki se mu je začudila, kakor da priznava, česar sama ni vedela: koga ima rajša.

— Pazi! Nož ima!

Stefan je imel komaj toliko časa, da je z roko prestregel prvi sunek. Volneno majo je prevezala topa klina, vdolana z medenim obročem v pušpanov ročaj. Ze je zgrabil Chavala zaapestje, vnela se je strahovita borba, kajti vedel je, da je izgubljen, če izpusti, medtem ko se je Chaval pulil, da bi se iztrgal in da bi zabodel. Nož se je sklanjal niže in niže, udje so otrdevali in se utrjujali; dvakrat je Stefan občutil mrzlo jeklo na svoji koži; zbral je poslednje sile in tolikanj stisnil Chavalovo zaapestje, da se mu je nož izmuznil iz odprte roke. Oba sta se vrgla na tla. Zdaj je Stefan popadel nož in ga vihtel. Klečal je na Chavalu, ležečem vznak, in mu grozil, da mu prereže grlo.

(Dalec prihodaš.)

vem naziranju povsem običajna, le da bo v njeni drugi polovici precej padavin snega, več nego lani. To pa je v prid poljedelstvu in tudi smučarji se nad tem ne bodo pritoževali.

BEG PRED SMRTJO

Pri strašni jamaki katastrofi v Grasfordu v Walesu je šestorica rudarjev ušla smrti na prav čudežen način. Skoraj neverjetno se ališi, kar je ugotovila o tej stvari preiskovalna komisija.

Po eksploziji so se rovi napolnili s plini, v katerih ne more živeti nobeno bitje. Ti možje pa so zašli po naključju v maso čistega zraka, ki so ga smrtonosni plini potiskali proti izhodu in ki je s svoje strani potiskala maso strupenih plinov pred seboj. Šestorica je bežala proti izhodu slučajno v istem tempu kakor čisti zrak. Prva dva sta tekla malo prehitro in sta zašla v strupeno ozračje spredaj. Na pol zadušena so ju ostali štirje potegnili nazaj. V čistem zraku sta si tudi ta dva toliko opomogla, da sta s svojimi tovariši nadaljevala to grozno dirko s smrtjo, dokler niso vsi skupaj dospeli na plan. Za njimi so silili smrtonosni plini, toda šestorica je srečno ušla smrti.

ZDRAVNIK ODGOVOREN ZA PACIENTOVO ŽIVLJENJE

Angleški zdravniki so zelo razburjeni nad novim zakonom, ki je stopil v veljavo 1. okt. Če je doslej kakšen pacient tudi po zdravnikovi krivdi umrl, ni mogel nihče od tega zahtevati odškodnine. Po novem zakonu pa bo v nekaterih primerih dedičem umrlega možno zdravnika tožiti. V zadnjem zvezku piše British Medical Journal o tem in pravi, da se bo v bodoče vsak zdravnik premislil izvršiti kakšno tvegano operacijo, tudi če od nje zavisí pacientovo življenje, čeprav ga bo pacient sam zanjo prosil.

Diets Are Based on Calorie Count

Fresh Milk Holds an Important Place in All Diets

OF LATE years Dame Fashion seems quite definitely on the side of the slender woman and apparently she is there to stay. In such a case there is only one thing to do. . . mold the figure to conform with present fashions either by maintaining present weight, building up to the desired weight, or shaving off excess poundage.

If only a few pounds difference in weight is wanted, careful supervision of the diet is a simple way to solve the problem; however, very stout, very thin, or ill persons should not undertake strenuous gaining or reducing diets without consulting their physicians. Under no circumstances should any drugs be taken without the recommendation of a reliable physician.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

Mr. in Mrs. Henri le Troter

Mr. Le Troter, šef publicističnega oddelka Francoske linije v Parizu, je dospel v New York s parnikom Francoske linije Lafayette in bo obiskal glavne urade Francoske linije v Cleveland-

du, Detroitu, Chicagu, tonu in Philadelphiji osebno pogovori z agenti o vsoti, ki se bo za leto 1935. To leto začel voziti največji par Normandije.

Mala Rika stoji z mamico pred izložbo velike trgovine. Veliki lepaki opozarjajo mimo idóce na posamezne predmete. Otrok gleda s široko odprtimi očmi in ne zine besedice. Zdajci se pa vsuje iz nje:

— "Mamica, kaj je tole? . . . In tistole? . . . In onole?"

Mamico naposled mine potrpljenje: "Saj znaš vendar čitati, Rika! Poglej kaj je napisano!"

— "O mamica, saj ne morem! Ko so pa tako velike črke, da ne gredo v moje oči!"

Moderna služkinja

Služkinja (prinaša večerjo ob šestih):

— Če gospo in gospoda ne bo motilo, da večerjata ob šestih namesto o pol osmih, pa že zdaj prinašam večerjo . . .

— Čemu pa to?

— Zato, ker se prične kino ob sedmih.

Dostojanstvo Orožnik: "Pokažite maccijo!"

Potepuh: "Ne morem orožnik, jaz potujem in . . ."

Vsak po svoji Zena: "Ti si umiva hladni vodi?"

Mož: "Pa kaj je pot nisem sezul nogavice."

Zenitev in loterija!

— Veste, zenitev je terija!

— Ne vem — zakaj se včasih lahko pride do . . .

— Kaj si res razdril tisto lepo učiteljico?

— Res.

— Zakaj pa?

— Neki večer niso priti k njej, pa je drug htevala, da ji prinesem od svojih staršev, da n gel priti.

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hr slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČL. S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene smerne, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTE

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vsa ustmena pojava

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 10. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnici. Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlane \$6.00 za eno leto. Ker pa člani že plačajo pri ansementu \$1.20 za tednik, se šteje k naročninu. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list Prosveta S. N. P. J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado	Za Člano in Chicago
1 tednik in 4.80	1 tednik in 1.20
2 tednika in 3.60	2 tednika in 2.40
3 tednike in 2.40	3 tednike in 3.60
4 tednike in 1.20	4 tednike in 4.80
5 tednikov in nič	5 tednikov in 6.00
Za Evropo je \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja. Order v planu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list te moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati vsoto listu Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravništvu datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsote \$

1) Ime Čl. družina

Naslov

Ustavite tednik in ga pripiljite k moji naročnini od sledečih družine:

2) Čl. družina

3) Čl. družina

4) Čl. družina

5) Čl. družina

Mesto Država

Nov naročnik Star naročnik

Mila ali huda zima?

Trije kriteriji za presojanje vremena. — Temperaturni presežek v polarnem predzimu. — Obetajo se nam obilne padavine

Staro pravilo veli, da sledi vročemu poletju mrzla zima. Ker je bilo letošnje poletje v splošnem zelo vroče in suho (samo v splošnem, kajti v Sloveniji je bilo drugače), sklepajo strokovnjaki in laiki iz tega, da nam je pričakovati hude zime. Toda ne vsi, oglašajo se tudi glasovi, ki baš na podlagi letošnjih poletnih vremenskih prilik dokazujejo, da se nam letošnje zime ni posebno bati. Sem spada tudi znani meteorolog dr. Gerhard Kunze.

Kunze pravi, da bi morali kot poroka za hudo zimo imeti pred vsem stalni kontinentalni vremenski značaj, kakršnega je kazalo poletje. Toda baš v zadnjih tednih opažamo, da se uveljavlja čedalje bolj vlažni zapadni morski zrak, ki je dospel že globoko v Rusijo. Iz tega je razvidno, da prehaja po dolgem predsedku atlantska cirkulacija spet do veljave. Ta pa povzroča v srednji Evropi česte prodore zapadnih vetrov, ki ne dopuščajo nikoli strogih oziroma vztrajnih mrazov.

Sicer pa pravi neko drugo pravilo, da sledijo mrzlim zimam vroča poletja. Če s tega stališča pogledamo na lansko zimo, se bomo spomnili, da ni bila prav za prav nič posebno mrzla, marveč samo suha. Očitno se je v poletje nadaljevalo torej s suho suho vreme. To suho vreme gre sedaj po svojem koncu naproti, a to bi pomenilo v splošnem zimo polno padavin, ki že sama na sebi ne more biti trajno mrzlega značaja.

Imamo še tretji važen kriterij, po katerem lahko sklepamo na zimo. Neka statistična izkušnja nam pravi prvič, da se močni prodori mrzlega zraka ponavljajo v določenem ritmu, ki obsega 87 dni; drugič, da zgodnje zime v splošnem niso hude. Če zasledujemo verigo dosedanjih prodorov mrzlega zraka, bomo videli, da nam je pričakovati naslednjega okrog 20. do 22. novembra. Ker je meja za normalni začetek zime okrog sredine decembra, vidimo, da bo po tem pravilu letošnji začetek zime precej zgoden—to pa pomeni v splošnem milo zimo.

V zadnjih letih so vremenslovec spoznali tudi zelo izrazito zvezo med zimo v polarnih in naših krajih. Ta zveza je tako rekoč "gugalna". Temperaturne mo prebitku na severu ustreza temperaturna izguba v srednji

Evropi in narobe. Razen tega moramo smatrati abnormalno ostre zime v okolju Grumantov kakor pri nas za predhodnice toplejših mesecev. Lep dokaz za dejanski obstoj navedene temperaturne gugalnice nam je dala naša izredno huda zima 1928-29, ko je vladalo ob bregovih polarnega pasu pravo zmerno podnebje. Letos pa vidimo, da je polarno predzime označeno s temperaturnim prebitkom 3 do 4 stopinj, ki za sedaj prav nič ne kaže na bližnji preobrat. To pomeni, da bo prava zima tam tem strožja. A ker hude zime okrog Grumantov skoraj nikoli ne nastopajo istočasno s hudimi zimami pri nas, bi mogli tudi iz tega sklepati, da nam hudih mrazov ni pričakovati.

Tako bi lahko navedli še polno momentov, ki govorijo proti domnevi o bližnjih hudo mrzlih mesecih. Navedimo samo še najvažnejšega in tudi najbolj signurnega med njimi: Znano je, da se ekstremno mrzle zime ponavljajo med drugim v ciklu, ki obsega 99 do 100 let. Ekstremno mrzla zima leta 1928-29 je imela n. pr. svojo točno predhodnico v ledeni zimi 1829-30. Temu nasproti pa je bila zima 1834-35 oziroma sproti 1835-36 povsem normalna. Posebnega se nam tedaj z nobenega stališča ni bati. Letošnja zima bo po Kunzeje-